

Poradní hlas při rozhodování v církvi

Marie Kolářová

Do církve jsou křtem plně začleněni všichni pokřtění, kteří jsou ve viditelném společenství s Kristem a jsou s ním spojeni poutem vyznání víry, svátostí a církevního řízení. Tito všichni katoličtí křesťané náleží k Božím lidu a jako takoví vytvářejí společenství církve. Stejně jako je církev společností s hierarchickou strukturou, je současně a neoddělitelně i společenstvím, přičemž tato charakteristika v sobě zahrnuje samou podstatu církve.¹ Jan Pavel II. v promulgaci k *CIC/1983* vyhláší, že nový kodex je nástrojem, který má pomoci přeložit koncilní nauku o církvi jako Božím lidu, o hierarchii jako službě a o církvi jako společenství do kanonického vyjádření. Úkolem práva je pak vytvářet instituty, které napomáhají rozvíjet toto učení.² Důraz na rozvíjení spirituality společenství ve vztahu k hierarchickému společenství vyslovil Jan Pavel II. též v listu *Novo millennio ineunte*³ stejně jako v apoštolské exhortaci *Pastores gregis*, ve které klade důraz na odpovědnost diecézního biskupa jako představitele místní církve, ale současně i všech ostatních věřících, kteří se podílejí na životě společenství církve každý podle svého charismatu, úřadu a služby.⁴ Ve světle hierarchického uspořádání církve, neodlučitelně spojeného s vytvářením společenství, je proto také nezbytné pohlížet

---

¹ „Všichni, kdo uvěřili, byli jedné mysli a jednoho srdce a nikdo neřikal o ničem, co měl, že je to jeho vlastní, nýbrž měli všechno společné“ (Sk 4,32).

² Srov. JAN PAVEL II., Apoštolská konstituce *Sacrae disciplinae leges* ze dne 25. ledna 1983, in *AAS* 75, Pars. II (1983): VII.–XIV.

³ JAN PAVEL II., Apoštolský list *Novo millennio ineunte* ze dne 6. ledna 2001, žlutá řada ČBK 60, Praha: ČBK, 2001, 45: „Společenství musí vyznačovat ze vztahů mezi biskupy, kněžími a jáhny, mezi duchovními pastýři a celým Božím lidem, mezi kněžími i řeholníky i mezi církevními sdruženími a hnutími. Za tím účelem je nutné co nejvíce dbát na orgány účasti, předepsané kanonickým právem, jako jsou kněžské a pastorační rady. ... Za tím účelem je vhodné osvojit si dávnou moudrost, která vybízela duchovní pastýře, aniž by jakkoliv zpochybňovala jejich autoritu, k intenzivnějšímu naslouchání Božím lidu.“

⁴ Srov. JAN PAVEL II., Apoštolská exhortace *Pastores gregis* ze dne 16. října 2003, in *AAS* 96 (2004): 44.

na úlohu a postavení těch osob, které se účastní rozhodování v církvi s hlasem poradním.⁵

1. ZÁVAZNOST PORADNÍHO HLASU

Představený si při svém jednání a rozhodování může a v právem stanovených případech i musí vyžádat názor jednotlivců nebo určitého sboru. Sdělení takového názoru není podrobněji upraveno a lze je souhrnně označit jako vyslovení poradního hlasu, a to pro jeho základní společnou charakteristiku spočívající v tom, že osoba nebo sbor osob udělující poradní hlas nejsou oprávněni rozhodnout ve věci samé. Mezi případy jednání s poradním hlasem je možné zahrnout jednak jednání vymezená jako slyšení osoby nebo sboru osob (*audire*) a též i přiznání poradního hlasu jako charakteristiky rozhodování určité osoby nebo sboru osob (*consilium*). Z hlediska následků pro platnosti jednání představeného je možné rozlišit poradní hlas:

Nezbytný k platnosti jednání – *CIC/1983* upravuje, zda představený má povinnost projednat věc se sborem osob v kán. 127 § 1:

Jestliže právo stanoví, že k právnímu jednání představeného je třeba souhlasu nebo projednání nějakým sborem nebo shromážděním osob, je nutno sbor nebo shromáždění svolat podle kán. 166, pokud, jedná-li se pouze o projednání, nestanoví partikulární nebo zvláštní právo jinak; k platnosti takového právního jednání se vyžaduje souhlas většiny přítomných nebo projednání se všemi.

A dále v tomtéž kánonu v § 2.2° podmínky projednání s jednotlivci:

Jestliže právo stanoví, že k právnímu jednání potřebuje představený projednání s některými jednotlivci, je jednání představeného neplatné, jestliže nevyšlechl názory těch osob; ačkoliv představený není povinen přistoupit na jejich názor, i když shodný, nesmí se bez přesvědčivějšího důvodu, k němuž dospěl svým uvážením, odchýlit od jejich názoru, hlavně shodného.

Obdobné ustanovení o podmínkách vyslechnutí poradního hlasu obsahoval též *CIC/1917* v kán. 105. Představený byl povinen vyslechnout

---

⁵ Zde se ovšem nejedná o hierarchii ve smyslu rozdělení na duchovní (nositele svátosti svěcení) a laiky, a tudíž aplikaci kán. 129, protože i nositelé svátosti svěcení mají podle svého postavení v různých grémiích přiznaný poradní, a nikoli rozhodující hlas.

mínění některých osob, a ačkoliv jím nebyl vázán, zákon jej vybízel, aby toto mínění zvážil a odchýlil se jen při závažném důvodu.

Bez vazby na platnost jednání – představený může vyslechnout mínění osob nebo sboru osob, aniž by takováto konzultace měla vliv na platnost jednání. V tomto případě zákon ponechává uvážení představeného, zda využije možnosti porady, např. představený před vydáním rozhodnutí (kán. 50), před jmenováním kaplana nebo duchovního rádce veřejného sdružení (kán. 317 § 1), před udělením uvolněné farnosti (kán. 524), před jmenováním farního (kán. 547) nebo okrskového vikáře (kán. 553 § 2), před udělením zpovědní jurisdikce knězi podléhajícímu jinému ordináři (kán. 971), při koordinaci pastorační péče o snoubence připravující se na uzavření manželství (kán. 1064). Představený dle svého uvážení může ustanovit poradní sbory nebo se obracet na jednotlivce podle jejich odbornosti. Obecné pozvání kvalifikovaných laiků k této službě upravuje kán. 228 § 2.⁶

2. JEDNOTLIVCI A SBORY OSOB S HLASEM PORADNÍM

Poradní hlas přiznává CIC/1983 jednotlivcům nebo sboru osob následujícím způsobem:

Explicitně – zákon přímo stanoví o někom, že má poradní hlas, např. o některých účastnících sněmu místních církví (kán. 443 § 3) a diecézního sněmu (kán. 466), o některých členech biskupské konference (kán. 450 § 1, 454 § 2), o kněžské radě (kán. 500 § 2), o diecézní a farní pastorační radě (kán. 514 § 1, 536 § 2).

Implicitně – představený je buď povinen vyslechnout, nebo může zvážít vyslechnutí některých osob, přičemž osoba nebo sbor osob jsou označeny buď konkrétně, nebo jen obecným způsobem jako určitá množina, ze které si představený podle svého uvážení vybírá konzultanty, jako je např. konzultace nuncia při výběru kandidátů na diecézního biskupa (kán. 377 § 3) nebo výběr poradců při zajišťování pastoračních příprav na uzavření manželství (kán. 1064).

---

⁶ Kán. 228 § 2: „Jestliže laici vynikají náležitými vědomostmi, moudrostí a počestností, jsou způsobilí pomáhat duchovním pastýřům jako znalci nebo poradci i také v poradních sborech podle ustanovení práva.“

Výše uvedené případy se týkaly jednání a rozhodování představeného. Mimo to existují další oblasti vztahů, ve kterých vystupují osoby s hlasem poradním. Povinnost vyslechnutí porady i mimo případy vztahu nadřízenosti a podřízenosti stanoví *CIC/1983* např. pro činnost nebo záměr biskupské konference mezinárodního rozsahu, která vyžaduje projednání s Apoštolským stolcem (kán. 459 § 2), povinnost rodičů vyslechnout učitele škol (kán. 796 § 2), projednání s diecézním biskupem v případě osoby, které byl ustanoven světský poručník a opatrovník a má být připuštěna církevním soudem (kán. 1479).

V širším slova smyslu je možné mezi jednání s hlasem poradním zahrnout též rozhodování sborové právnické osoby podle kán. 115 § 2, pokud někteří její členové nedisponují rozhodujícím hlasem (nerozhodují rovnoprávně). Váha jejich hlasu není závazná pro přijetí rozhodnutí dané právnické osoby a fakticky tudíž odpovídá významu hlasu poradního.⁷ Co do podstaty jednání je hlasování této osoby vyslovením jejího mínění, tedy poskytnutím porady. Při posouzení platnosti právního jednání je nutné vzít v úvahu, že na toto jednání se nevztahuje ustanovení kán. 127 § 2.2. Jedná se totiž o tvorbu vůle sborové právnické osoby, kdy osoby hlasují podle ustanovení stanov a výsledek hlasování je pak rozhodnutím sborové právnické osoby. Oproti tomu případy podle kán. 127 § 2.2 nastávají tehdy, pokud rozhoduje jednotlivý představený po vyslechnutí těch, s nimiž je povinen se v konkrétním případě poradit.

Není však možné jednotlivé osoby vždy přesně rozdělit na ty, které disponují pouze hlasem poradním a naopak hlasem rozhodujícím, a ani by provedení takovéto systemizace nemělo významný přínos.⁸ Záleží totiž na různých okolnostech, za kterých jedna a táž osoba vystupuje. Plnost řídicí moci diecézních biskupů a papeže vyplývá z biskupského svěcení,⁹ takovouto mocí však již nedisponují ostatní biskupové, kteří mohou rozhodovat podle konkrétního postavení buď s hlasem rozhodujícím, nebo poradním.¹⁰ Rovněž diecézní biskupové (a obdobně osoby na roveň jim postavené), kteří jsou ve své diecézi nositeli plné moci, však

⁷ Např. hlasování pomocných biskupů při jednání biskupské konference podle kán. 454 § 2 a podle určení příslušných stanov.

⁸ Jedná se pochopitelně o osoby, které přijaly svátost svěcení a které jsou nositeli juridikální moci v církvi ve smyslu kán. 129.

⁹ *Lumen gentium* 21.

¹⁰ Např. na plenárních schůzích biskupských konferencí mohou mít pomocní a ostatní titulární biskupové podle určení stanov buď rozhodující, nebo poradní hlas (kán. 454 § 2), jako účastníci diecézních synod mají pouze poradní hlas (kán. 466).

současně jako členové biskupského sboru jsou nositeli nejvyšší moci jedině spolu s papežem a nikdy bez něho. Na všeobecném sněmu církve jednájí jedině s papežem a nikdy samostatně, tedy nedisponují stejnou vahou hlasu, kterou je nadán papež, protože rozhodnutí sněmu nabývají závaznosti pouze tehdy, pokud byla spolu s účastníky sněmu schválena i papežem (kán. 314 § 1).¹¹ Podobně také farář (popř. administrátor) jako představený farnosti rozhoduje ve všech záležitostech farnosti, současně vystupuje na diecézní úrovni v různých grémiích s hlasem poradním (např. jako účastník diecézního sněmu, člen kněžské rady a sboru poradců). V některých případech však i sbory, pro které je typické jednání s hlasem poradním, nabývají přímý podíl na výkonné moci po dobu sedisvakance (kardinálský sbor a sbor poradců) a jejich rozhodnutí dokonce má i přímý vliv na další rozhodování v církvi, jako je volba papeže sborem kardinálů.

3. ZMĚNY V CHÁPÁNÍ VÝZNAMU PORADNÍHO HLASU

Povinnost představeného žádat o mínění jiné osoby nelze redukovat jenom poukazem na praktickou a věcnou stránku vyplývající ze skutečnosti, že představený sám nemůže znát všechny odborné aspekty potřebné pro přijetí rozhodnutí. Církev a vzájemné vztahy mezi jejími členy nemohou být redukovány jen na funkčnost uspořádání analogickou k fungování civilní organizace. Praxe představených, kteří si vyžadovali konzultaci s církevní obcí, je zaznamenána již ve Skutcích apoštolů.¹² V církevní tradici byl vždy kladen důraz na náležitou rozvážnost a spravedlnost rozhodování, které není možné dosáhnout, pokud se nezávíží i jiná mínění a úhly pohledu.¹³ Tato tradice kontinuálně pokračovala dějinami církve a je doložena již v nejstarších papežských reskriptech. Na diecézní úrovni připadala po dlouhou dobu významná role katedrálním

---

¹¹ Ke vztahu papežství a biskupské kolegiality srov. Stanislav PRIBYL, „Vybrané problémy aplikace principu subsidiarity v kanonickém právu,“ *Revue církevního práva* 8, č. 3 (1997): 132–133.

¹² Srov. Sk 6,1–6.

¹³ Srov. Juan Ignacio ARRIETA, „L'attività consultiva nell'amministrazione ecclesiastica di governo,“ *Discrezionalità e discernimento nel governo della Chiesa*, Studi 8, Venezia: Marcianum Press, 2008, s. 136–137.

kapitulám jako poradnímu sboru biskupa.¹⁴ Podobně také sloužil papeži jako poradní orgán sbor kardinálů.

Povinnost představených jednat po projednání s poradním sborem byla za účinnosti *CIC/1917* vykládána jako zmírnění jinak neomezených pravomocí náležejících duchovnímu stavu. Papežská moc byla chápána jako ničím nelimitována, a tudíž nezávislá na výsledku hlasování kardinálů, kteří tvořili poradní sbor papeže (c. 230). Oproti tomu na úrovni diecézí zastávaly kapituly o něco významnější roli jako senát a poradní sbor biskupa (c. 391 § 1).¹⁵ I přes existenci poradních sborů však církev jako taková byla definována jako společnost zásadně nerovná.¹⁶ Z tohoto důvodu také s výjimkou účasti v ekonomické radě nebyl otevřen laikům přístup do poradních sborů.

V návaznosti na učení Druhého vatikánského koncilu o církvi jako společenství Božího lidu a svátosti spásy¹⁷ je nutné dále promýšlet a chápat úlohu poradního hlasu při rozhodování. Řídící moc v církvi mají stále svěřenu nositelé svátosti svěcení,¹⁸ ale zcela pominulo předchozí pojetí církve jako společnosti nerovných, ve které je od sebe oddělen duchovní a laický stav. Podle kán. 208 *CIC/1983* všichni křesťané na základě rovnosti v Kristu spolupůsobí na rozvoji Těla Kristova, každý podle svého

¹⁴ Srov. tamtéž, s. 134–135, autor připomíná rozhodnutí některých papežů (např. Alexandra III., Inocence III.) označující za neplatná ta jednání biskupa, která učinil proti názoru katedrální kapituly.

¹⁵ Srov. Josef PEJŠKA, *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému*, Obořiště, 1932, s. 124–125. Biskup byl povinen radit se s kapitulou např. při doplnění sboru synodních examinátorů a farářů poradců (c. 386 §1), při obsazení sborů seminárních poradců (c. 1359 § 2); správa majetku katedrálního kostela náležela biskupovi spolu s kapitulou (c. 1182). Obdobně v diecézích, kde nebyly zřízeny nebo obnoveny kapituly, byl biskup povinen ustanovit z řad kněží diecézní poradce (c. 423). Jako biskupovi poradci sloužili též synodní examinátoři a faráři poradci (c. 385–390), dva sbory poradců pro seminář (pro kázeň a pro správu majetku podle c. 1359 § 1). Biskup byl také povinen ustavit sbor pro správu církevního majetku, jehož členy, na rozdíl od předešlých poradních sborů, mohli být i laici, ale pouze muži (c. 1520 § 1).

¹⁶ PEJŠKA, *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému*, s. 137: „Církev, v níž se ostře liší klerikové od laiků, nazýváme společností nerovnou, *societas inaequalis*, neboť nepřislouží všem členům táž míra práv. Církevní pravomoc jest nekompromisně vyhrazena duchovnímu stavu.“

¹⁷ *Lumen gentium* 8: „Církev je společnost vybavená hierarchickými orgány i Kristovo tajemné tělo, viditelné shromáždění i duchovní společenství, pozemská církev i církev obdařená nebeskými dary. Nelze ji však považovat za dvě rozdílné věci, nýbrž to obojí tvoří jedinou složenou skutečnost, srůstající z lidského a božského prvku.“

¹⁸ Kán. 150: „Osobě, která není knězem, nemůže být platně udělen úřad, který plně slouží péči o duše, ježž uskutečňování vyžaduje výkon kněžského svěcení.“

postavení a úkolů. Z pojmu společenství Božího lidu tedy vyplývá, že každý jednotlivec má vlastní poslání, službu v církvi a tomu odpovídající odpovědnost.¹⁹

Je třeba odlišit dvě úrovně rozhodování. První rovinu představuje jednání a rozhodování biskupů na všeobecném sněmu a druhou pak proces rozhodování v místní církvi. Pojednání o vztahu papeže a biskupů, především pak ustanovení o biskupském sboru a jeho jednání ve spojení s papežem jako hlavou sboru biskupů patří mezi významné koncilní změny v dosavadní nauce.²⁰ Postavení účastníků diecézních sněmů vůči biskupovi není zcela analogické postavení papeže a sboru biskupů, protože biskup nerozhoduje společně a ve spojitosti s účastníky sněmu, ale samostatně, což ale nemá mít v žádném případě za následek opomíjení názorů účastníků sněmu. Poradním hlasem na diecézní úrovni disponují stejně kněží jako i laici, kněží jsou stejně jako laici spolupracovníci biskupa, i když kněží jsou spolupracovníky nutnými. Všichni tito vytvářejí společenství místní církve, v jehož čele stojí biskup. Jeho rozhodnutí vychází z tohoto společenství, je v tomto společenství vytvářeno, a proto je také poradní hlas integrální součástí tohoto rozhodování.²¹

Svěřením řídicí moci v církvi nositelům svátosti svěcení nejsou nijak popřeny další nutné prvky, které patří k církvi stejně jako její hierarchická struktura. Vertikální rovina nemůže existovat bez roviny horizontální. Nositelé úřadu v církvi disponují mocí, úřad sám musí ale být chápán ve smyslu služby.²² Výkon moci v církvi nemůže být oddělen od jeho služebního charakteru, stejně jako k někomu neoddělitelně patří i kolegiát-

¹⁹ Srov. Peter J. HUIZING, „Reflections on the system of canon law,“ *The Jurist* 42 (1982): 242–243.

²⁰ *Lumen gentium* 22: „Jako z rozhodnutí Pána svatý Petr a ostatní apoštolové tvoří jeden apoštolský sbor, právě tak jsou odpovídajícím způsobem mezi sebou spojeni římský biskup, Petrův nástupce, a biskupové, nástupci apoštolů.“ V *CIC/1983* pak kán. 336: „Biskupský sbor, jehož hlavou je papež a členy jsou biskupové na základě svátostného svěcení a hierarchického společenství s hlavou sboru i členy, a v němž neustále přetrvává sbor apoštolů, spolu s papežem a nikdy bez papeže, je také nositelem nejvyšší a úplné moci nad celou církví.“

²¹ Srov. Eugenio CORECCO, *Ius et communio*, Casale Monferrato: Piemme, 1997, s. 21.

²² KKC 875: „Existují služebníci milosti, které Kristus zplnomocnil a oprávnil. Od něho dostávají biskupové a kněží poslání a zmocnění jednat ‚v osobě Krista, hlavy‘, jáhni pak moc sloužit Božímu lidu v ‚diakonii‘ liturgie, slova a lásky, ve společenství s biskupem a jeho sborem kněží. Tu službu, jejímž prostřednictvím ti, které Kristus poslal, vykonávají a dávají jako Boží dar to, co sami od sebe nemohou vykonat ani dát, církevní tradice nazývá ‚svátostí‘. Církevní služba je udělována skrze zvláštní svátost.“

ní jednání v podobě vyžádání souhlasu nebo porady. Při výkonu moci se představení musí zaměřit na využívání institutů, které odpovídají pojetí moci jako služby.²³ Váha kolegiálního rozhodování je někdy umenšována tím, že církev není demokratická organizace. Mezi kolegiálnítu v církvi a demokratické uspořádání společnosti nelze klást rovnítko. Kolegiálníta není ani demokracií, ani monarchií, ani jinou formou politického uspořádání. Církev jako instituce využívá institucionální uspořádání a mechanismy fungující v civilních organizacích. Vnější fungování církevního organizačního uspořádání je proto analogické uspořádání civilních organizací. Tato vnější podoba a analogie nemůže převážit to podstatné, a to je vytváření jednoty ve společenství všech věřících v Kristu.²⁴ Základním znakem každé služby v církvi je její výkon ve prospěch jednoty v církvi.²⁵

4. PODMÍNKY POSKYTNUTÍ A PŘIJETÍ RADY

Představený a ten, kdo vyslovuje radu, mají zákonem uloženy vzájemné povinnosti a mají vůči sobě i tomu odpovídající práva. Vyplyvá z povahy jednání, že vyslovení rady vyžaduje, aby představený poskytl konzultantovi k dispozici všechny významné informace. Kdo má povinnost sdělit mínění, má tomu odpovídající právo na poskytnutí náležitých informací. Je proto na škodu věci, že *CIC/1983* na rozdíl od *CCEO* neukládá v obecných ustanoveních představenému tuto povinnost.²⁶ V *CIC/1983* je tato povinnost výslovně stanovena jen v souvislosti s převodem majetku.²⁷ Povinnost sdělit své mínění mají všichni, od nichž

²³ Srov. Velasio de PAOLIS, „Stile pastorale di governo e comunione diocesana,“ in *L'esercizio dell'autorità nella Chiesa*, Venezia: Studium generale marcianum, 2005, s. 47. Autor upozorňuje, že texty Písma (Lk 12,41–47; 1 Petr 5,2–4) se v otázkách výkonu moci v církvi nezabývají hierarchickým uspořádáním jako odpovědným výkonem ve smyslu služby.

²⁴ *Lumen gentium* 32: „Neboť rozlišení, které Pán stanovil mezi posvěcenými služebníky a ostatním Božím lidem, nese s sebou i spojení, vždyť pastýři a ostatní věřící jsou spjati společnými potřebami. Pastýři církve mají podle příkladu Páně sloužit navzájem i ostatním věřícím, a ti zase mají ochotně pomáhat pastýřům a učitelům.“

²⁵ Srov. HUIZING, *Reflections on the system of canon law*, s. 263.

²⁶ Kán. 934 § 3 *CCEO*: „Těm, od nichž autorita žádá a potřebuje souhlas nebo radu, poskytnete potřebné informace a všemožně chrání svobodný projev jejich mínění.“

²⁷ Kán. 1292 § 4 *CIC/1983*: „Ti, jejichž souhlas nebo rada je nutná k převodu majetku, nedají radu nebo souhlas, dokud nebudou přesně seznámeni jak s ekonomickým stavem

představený toto mínění podle práva vyžaduje, představený dokonce může uložit závaznou povinnost vyslovení rady.²⁸ CCEO na rozdíl od CIC/1983 tuto povinnost doplňuje v kán. 934 § 3 povinností představeného chránit svobodu mínění těchto osob. Zákonodárce tímto ustanovením dává najevo, jak je pro něj významné, aby ti, kdo poskytují radu, měli v právu oporu pro svobodné vyjádření svého mínění. Ochrana lidské důstojnosti a svobody včetně svobody svědomí patří k základním garancím, které musí dobré právo poskytovat.²⁹

Pro odpovědné vyslovení rady na jedné straně a její přijetí či odmítnutí na druhé je důležité rozvíjet schopnost rozlišování. Základ pro rozlišování v Duchu toho, co je dobré a Bohu milé, vychází z Písma:³⁰ každý věřící obdržel určitý zvláštní dar Ducha, který slouží ku prospěchu všem ostatním.³¹ Při vyslovení rady je nutné zvažovat to, co slouží prospěchu církve s přihlédnutím ke konkrétní situaci. Podle kán. 127 § 3 jsou ti, kdo byli požádáni o vyslovení rady, povinni vyslovit ji upřímně, a pokud to vyžaduje závažnost věci, jsou povinni o tomto zachovat tajemství. Jako kritérium pro vyslovení mínění lze použít ustanovení 212 § 3, podle kterého vyslovují křesťané své mínění podle svých znalostí, příslušnosti a postavení. K tomu je zapotřebí ovšem dodat, že se jedná o obecné ustanovení upravující práva všech křesťanů, nelze je proto redukovat jen na případy, kdy jsou křesťané o radu požádáni.

Představený nemá uloženu povinnost přijmout mínění, zákon mu však ukládá, že se nesmí bez převažujícího důvodu, k němuž dospěl svým uvážením, odchylně od vysloveného názoru, zvláště tehdy, pokud se jedná o shodný názor více osob. Důvody, pro které představený rozhodne pro odchylný názor, musí být skutečně závažné, odpovídající povaze záležitosti. Nesmí jít jen o pouhé odlišné přesvědčení v rámci plurality několika názorů, ale motivy pro odchylení se od většinového

právnícké osoby, jejíž majetek se má převádět, tak s převody, které již byly provedeny.“

²⁸ Kán. 127 § 3 CIC/1983: „Všichni, od nichž se vyžaduje souhlas nebo projednání, jsou povinni upřímně vyslovit svůj názor a řádně zachovat tajemství, jestliže to vyžaduje závažnost věci; tuto povinnost může představený závazně nařídit.“ Kán. 934 § 4 CCEO: „Všichni, jejichž souhlas nebo rada se vyžaduje, jsou povinni upřímně sdělit své mínění a zachovat tajemství. Tuto povinnost může autorita závazně uložit.“

²⁹ Srov. Lawrence G. WRENN, „The place of law in the church,“ *The Jurist* 61 (2001): 163–165.

³⁰ Srov. Řím 12,2; Flp 1,10.

³¹ Srov. 1 Kor 12,7–11.

nebo shodného názoru musejí vycházet ze svědomí představeného.³² Je možné shrnout, že proces poskytnutí a přijetí rady v sobě zahrnuje následující kroky: rada a naslouchání, konfrontace a ověření jednotlivých názorů, formování úsudku a výběr správného rozhodnutí při zvážení důsledků pro dobro jednotlivců a společenství. Správné rozhodnutí je takové, které přispívá k růstu společenství a poslání církve.³³

5. ÚLOHA A VÝZNAM PORADNÍHO HLASU

Poradní hlas není možné považovat za nástroj kompromisu mezi autoritativní a demokratickou formou rozhodování. Není jej ani možné považovat za pouhý nástroj, který díky odbornosti poradců může přispívat ke kvalitnějšímu rozhodování. Přijetí těchto názorů by znamenalo, že uspořádání vztahů v církvi je stejné jako v každé jiné civilní společnosti, která má ustanovenou určitou strukturu a nástroje řízení včetně mechanismů rozhodování tak, aby dosahovala co nejefektivnějších výsledků. Proces tvorby rozhodování v církvi není možné odtrhnout od mechanismů, které fungují v civilní společnosti, nelze je však redukovat jen na tyto mechanismy. Církev je společností lidí (viditelná stránka), a je proto také organizována podobně jako jiné civilní společnosti, ale svůj původ nemá v lidské vůli, nýbrž vznikla z Boží vůle.³⁴ To znamená, že rozhodování představeného se z vnějšího pohledu neliší od rozhodování toho, kdo stojí v čele určité společnosti. Představený vyslechne názor jednotlivých konzultantů a poradců nebo určitého grémia a pak si učiní úsudek a vydá rozhodnutí. Tato vnější stránka však nesmí zakrýt podstatu rozhodování v církvi.

Rozhodování představeného musí v sobě současně zahrnovat i teologickou dimenzi. Povinnost představeného vyslechnout poradu a zavázat své rozhodnutí ve smyslu rady je povinností vyplývající z povahy círk-

³² Srov. Francesco COCCOPALMERIO, „La consultativa del Consiglio pastorale parrocchiale e del Consiglio per gli affari economici della parrocchia,” *Quaderni di Diritto Ecclesiale*, č. 1 (1988): 63–64. Autor uvádí, že v případě rozdílnosti názoru představeného a těch, kdo poskytují radu, je vhodné, pokud se nejedná o urgentní případ, rozhodnutí odložit do okamžiku, kdy bude dosaženo větší shody po zralém uvážení.

³³ Srov. Giuseppe GERVASIO, „Il Consiglio Pastorale Diocesano,” *Quaderni di Diritto Ecclesiale*, č. 1 (1992): 121–122.

³⁴ Srov. Gianfranco GHIRLANDA, *Il diritto nella chiesa, mistero di comunione: Compendio di diritto ecclesiale*, Milano: Edizioni San Paolo, 2000, s. 50–51.

ve jako společenství Božího lidu. Pouhé formální vyslechnutí porady by sice nezaložilo neplatnost jednání představeného, ale došlo by k restrikci kompetencí věřících, protože představený by tímto postupem zamezil, aby mohli věřící naplnit své kompetence.³⁵ Představený, který by takto jednal, by opomíjel podstatu rozhodování v církvi, jednal by jen jako ten, kdo rozhoduje v civilní organizaci.³⁶ Pro každý právní systém, pokud má být dobrým právem, platí, že jednotlivé právní normy nejsou pouhými předpisy, které je nutné dodržet pro platnost právního jednání, ale musí být vždy respektován smysl a význam daných ustanovení. V prostředí církve toto pak znamená též respektování teologické dimenze.³⁷ V této souvislosti vyslovuje také E. Corecco názor, že hlavní důvod, pro který nebyly v mnoha diecézích ustanoveny nebo nefungují pastorační rady, je zakotven v nesprávném pochopení jejich role. Nestačí pouze přijímat právní normy upravující podmínky fungování těchto rad, pokud nebude pochopen jejich smysl a význam. Pastorační rady nejsou malým parlamentem s ambicí podílet se na výkonu moci, ale službou společenství místní církve.³⁸

Hierarchické uspořádání církve znamená, že osobní odpovědnost za řádný výkon moci nese představený, svoji moc však nemůže vykonávat tím způsobem, který by znamenal vyloučení některého z podstatných prvků při svém rozhodování, tedy též tu skutečnost, že by při rozhodování opomíjel přihlídnout k poradnímu hlasu.³⁹ Představený je povinen vykonávat svoji moc s láskou podle vzoru Krista a v duchu slov evan-

³⁵ Srov. COCCOPALMERIO, „La consultativa,” s. 63. Autor srovnává tuto situaci se situací kněze, který by chtěl sám sloužit mši svatou bez přítomnosti věřících, slavení eucharistie by sice bylo platné, ale proti smyslu společenství. První starostí duchovního představeného (autor dodává: „pokud je zdravé mysli”) musí být, aby se pokud možno mohli všichni věřící účastnit slavení eucharistie, a to zvláště v předepsané dny.

³⁶ CORECCO, *Ius et communio*, s. 22–23: „Poradní hlas, stejně jako rozhodovací, jsou instituty, které představují v prostředí církve realitu radikálně odlišnou od reality, kterou představuje soužití v civilní společnosti.“

³⁷ JAN PAVEL II., *Novo millennio ineunte*: „Zatímco právnícká moudrost stanoví pro spoluúčast přesná pravidla, čímž zjevuje hierarchickou strukturu církve a zamezuje pokušení ke svévoli a neopodstatněným nárokům, vtiskuje spiritualita společenství institucionálnímu řádu duši a vede jej k důvěře a otevřenosti, která plně odpovídá důstojnosti a zodpovědnosti každého člena Božího lidu.“

³⁸ Srov. CORECCO, *Ius et communio*, s. 23.

³⁹ Srov. ARRIETA, „L'attività consultiva nell'amministrazione ecclesiastica di governo,” s. 138.

gelia o prvenství a službě.⁴⁰ Výkon moci musí být zaměřen nikoliv na ospravedlňování moci jako takové, ale na prvním místě na hledání institutů, které slouží lásce. Na jejím výkonu musí být patrné, že odpovídá povaze církve.⁴¹

Právní předpisy kladou určité požadavky na představeného nikoli jen proto, aby byl zachován určitý formální proces pro něj samotný, ale aby byla naplněna podstata a smysl daného ustanovení. Výsledek rozhodnutí má přispívat k spravedlivému uspořádání vztahů. Pokud bude představený jednostranně usilovat o prosazení vlastního názoru bez přihlídnutí k přesvědčivým názorům těch, které je povinen konzultovat, riskuje, že výsledek jeho rozhodnutí bude postižen touto neblahou snahou.

Spravedlivost rozhodování představeného se odvíjí od toho, nakolik jsou při tomto rozhodování šetřena práva jednotlivců a současně respektováno dobro společenství. Pokud jednotlivci z rozhodování představeného nabudou dojem, že jejich hlas není slyšen nebo že je opomíjen, mohou ztratit důvěru v právo a ve spravedlnost rozhodování. I pokud se představený odchýlí od názoru většiny nebo všech, bylo by velmi žádoucí, aby toto odchýlení zdůvodnil a vysvětlil svoje důvody. Právě nedostatek informací může vést k nesprávnému úsudku ohledně určitého rozhodnutí.

The consultative vote in the decision making process in the Church

Key words: Canon law; Juridic act; Decision process; Consultative vote; Deliberative vote

Abstract: The Church is a society with a hierarchical structure in the same fashion as the community of the people of God. In this context, the roles of the consultative vote and the deliberative vote in the course of acts of a superior have to be understood, particularly in the light of the teachings of the Second Vatican Council regarding the Church as the community of the people of God. The law grants that this right be consulted in a double manner. The first one is the obligation of a superior to hear (audire) individuals or group of persons, the second one is the right of individuals or a group of persons to express a consultative vote (consilium). A superior is not duty bound to act according to the counsel, but the law does enact conditions for an action contrary to the advice given. The interpretation

⁴⁰ Mk 10,43–44, „Kdo se chce stát mezi vámi velkým, buď vašim služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech.“

⁴¹ Srov. PAOLIS, „Stile pastorale di governo e comunione diocesana,“ s. 47.

of these conditions does not have to be formal, but does have a respect for the theological dimension. A rightful decision cannot be reached without respect for the meaning and the purpose of the law.

JUDr. Ing. Marie Kolářová, Th.D.
Arcibiskupství pražské
Hradčanské náměstí 56/16
119 02 Praha 1